



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOIS CADA SENMANA

10 cèntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20.
BARCELONA

PREU DE SUSCRPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LA NOTA DE LA SENMANA



Quan aquests establiments obran la porta,
no hi ha que preguntar res: la caló es morta.

LA PROPIETAT DE «EL DILUVIO»

SEGONA PART DE «LA SALVADORA»

III

INTERROGATORI

¡Qui ho havia de dir! Durant la ruidosa campanya de *La Salvadora*, *El Diluvi* semblava un esperitat; avuy sembla una *esfinje*. No hi ha medi humà de arrancarli una paraula, ni mitja explicació. Si l'orgull capigués en nosaltres, motius de sobras tindriam per envanirnos de haverli ficat *el resuello* tan endintre del cos, que ja avuy hasta las criaturas s'están rihent de aquell tremeundo perdona-vidas que havia anat fins ara per aquests mons de Deu de la prempsa fent el guapo y buscant las pessigollas á tot vitxo vivent.

Ab lletres de pam podríam dir:

CONSTI QUE 'L DILUVI NO HA POGUT DESMENTIR NI UN SOL DELS GRAVISSIMS DATOS CONSIGNATS EN LA HISTORIA DE LA SALVADORA, DE QUAL SOCIETAT DIMANA DIRECTAMENT.

CONSTI QUE 'LS AMOS DEL DILUVI NO PODEN DONAR EXPLICACIONS RESPECTE A LA MANERA COM HAN ADQUIRIT Y A LA FORMA EN QUE POSSEHEIXEN LA PROPIETAT DEL PERIODICH.

Després de grabar fundament en la conciencia pública aquests fets ja avuy indubitables, que tals medis de defensa proporcionan á totas quantas personas en lo successiu pugan ser objecte de las agressions del *Diluvi*, donariam per terminada la polémica, arxi-satisfets de haver lograt ab excés l'objecte que 'ns proposavam, aixó es: desarmar al periódich pescatera, inhabilitarlo pera ser dintre de la prempsa de Barcelona una escepció; desbaratarli 'l negoci que venia fent ab los séus continuos escándols, y mostrar á tothom los séus vicis y pecats originals sense redempció possible.

Pero tenim ab lo públich alguns compromisos contrets, y pera nosaltres lo promés es deute.

Sens perjudici de passejarnos un altre dia per la *Montanya de Montjuich* y de pendre un bany de de recreo als *Oriental*s, será precis avuy formular l'*Interrogatori* que varem anunciar al final de nostre anterior article.

Veurém, si tentant aquesta última proba, serém més afortunats: veurém si 'l sort hi sentirá y 'l mut recobrará l'ús de la paraula.

Davant del tribunal de l'opinió pública, citém y emplassém al *Diluvi*, intimantlo solemnement á contestar á las següents preguntas:

* * *

1.^a ¿Es cert que desde l'any 1859 á 1881 los beneficis líquits de la explotació de *El Telégrafo* y *El Principado* primer, després de *La Imprenta* y finalment de *El Diluvi* se repartiren sempre entre las familias Patxot y Lasarte, en aquesta forma: la meytat á la familia Patxot, una quarta part á D. Manuel de Lasarte y la quarta part restant á D. Joseph de Lasarte?

2.^a ¿Es cert que després de la mort de D. Manuel Patxot, director del periódich, ab una part del beneficis realitzats, qu'eran llavoras considerables, se constituí un fondo de reserva en un establiment de crédito de Barcelona, qual fondo al any 1881 passava de 80.000 duros?

3.^a ¿Es cert que al any 1881, figurant lo senyor Laribal com á propietari de confiansa de *El Dilu-*

vi, lo Sr. D. Manuel de Lasarte li manifestá un projecte molt ben estudiat que havia concebut?

4.^a ¿Es cert que D. Manuel de Lasarte tractava de adquirir la meytat de la participació que possehia ó usufructuava la familia de la séva germana D.^a Teresa de Lasarte, viuda de Patxot, de tal manera que de haverse realitzat felisment lo séu propòsit, D. Manuel de Lasarte hauria possehit la meytat del periódich, quedant en possessió de las dos quartas parts restants la familia Patxot y don Joseph de Lasarte respectivament?

5.^a ¿Es cert que oposantse certs rossaments de familia á que D. Manuel de Lasarte portés á cap personalment la negociació del assumpto, aquesta siguié confiada á D. Joseph Laribal?

6.^a ¿Es cert que D. Joseph Laribal, home molt expedit per aquesta classe de negocis, se maneja tant bé, que sense grans esforços lográ convencer á la senyora viuda de Patxot, acabant per ferli cedir no la meytat de la participació que pretenia adquirir lo Sr. Lasarte, sino la participació entera?

7.^a ¿Es cert qu' en la cessió hi anava comprés tot, periódich, drets, accions, etc., etc., y que per lo tant dita cessió constituía un magnífich negoci, sobre tot dada la importancia del fondo de més de 80.000 duros mencionat en la pregunta segona?

8.^a ¿Es cert que 'l Sr. D. Joseph Laribal, olvidantse tal vegada del encárrech que li havia fet lo Sr. Manuel de Lasarte, va determinarse á fer aquell bon negoci pel seu compte, deixant de moment al pobre Sr. Lasarte ab un pam de nas?

9.^a ¿Es cert que una vegada constituí en propietari efectiu de la meytat del *Diluvi*, y per calmar lo just disgust de D. Manuel, lo Sr. Laribal va prométreli satisfacer lo desitj que tenia dit don Manuel, de possehir una quarta part més del periódich?

10.^a ¿Es cert que D. Joseph Laribal desde llavoras va apuntar las sevas baterias á la participació de una quarta part que venia possehint desde un principi D. Joseph de Lasarte, germá de don Manuel?

11.^a ¿Es cert que després de un estudi detingut del comptes de l' época en que el periódich se publicava baix lo títul de *El Telégrafo* y *El Principado*, de qual administració estigué encarregat durant molt temps D. Joseph de Lasarte, lo senyor Laribal, obrant com á possehedor de tots los drets de la familia Patxot, hi trobá un *agarradero* per ficarli la pó al cos y reduhirlo á capitular, fentli cedir la séva participació de una quarta part per una cantitat irrisoria?

12.^a ¿Es cert que la participació de D. Joseph de Lasarte, siguié cedida generosament á son germá D. Manuel, per l'habilitós Sr. Laribal?

13.^a ¿Es cert que 'l disgust que aquest fet ocasioná á D. Joseph de Lasarte, precipitá la séva mort, ocorreguda poch temps després?

14.^a ¿Es cert que de aquesta feta, 'l jove don Joseph María de Lasarte, fill de D. Joseph, que cregué sempre tenir assegurat un porvenir en *El Diluvi*, que somniava arribar á ser director del periódich, considerantse l'úlich descendent dels Lasartes ab aptituts literarias suficientes per ocupar aquest puesto, vejé derrumbarse 'l castell de las sévas ilusions, y sufri tal passió de ánimo, que arribaren á afectarse las sévas facultats mentals?

15.^a y última: ¿Es cert, finalment, que 'l Sr. Laribal gosa avuy tranquilament del fruyt de las sévas combinacions veyent com alguns que l'haurían de detestar, el temen, y tenint la plena se-

REFORMAS A LA CATEDRAL



Tots los gats alli alojats—diu que serán desterrats.



—¡Fora! ¡Aquestos rosegons...—anéulos á dá als lleons.

guretats de que cap de las operacions per ell realitzades ab tan profit ha de ser impugnada pels interessats, en quant podria repetir-se la falla dels cunills y 'ls gossos, sent en lo present cas los gossos los acreedors de *La Salvadora*?

* * *

Vegi 'l *Diluvi* si pot y li convé contestar á las anteriors preguntes.

Y no 's despenji ara negantnos lo dret que tenim á formularlas, ja qu' en aquest punt, y una vegada á la vida, no hem fet mes que imitar lo seu sistema.

P. DEL O.

A UNA NOYA DE GRACIA QUE 'S DIU GRACIA

SONET

Te dius Gracia de nom, y sent de Gracia,
graciosa no cal dir, si serás, nena;
lo teu posat graciós mata de pena
á tots quants te coneixen per desgracia.

Ab ton agraciat cos, com tronch d' acacia,
y cara virginal de gracia plena,
vas desgraciant molts cors de tota mena
sens que 'l teu se conmogui, hermosa Gracia.

Y no veus, desgraciada, que 'l temps corra
desgraciant sens pietat ta cara bella,
y lo que era ants graciosa maravel·la,
avuy graciosament se 'n vá á la porra,
perdent tas gracias mil de día en día
quedante hermosa Gracia al fi per tia.

RAMONET R.

LOS LLEÓNS DE BARCELONA

¡Encare me 'n recordo! Sembla qu' era ahir.

Un senyor molt amable y molt desinteressat,
se presenta al Ajuntament, y ab la rialleta als llabis li diu:

—Deu lo guard... ¿No necessitaria pas uns quants lleóns?

—¿Lleóns?—fa l' arcalde mirantse al senyor, ab la mateixa extranyesa que si li hagués preguntat si necessitava una partida d' ollas esquerdadas:—¿lleóns? ¿De qué son? ¿De pedra, de llauna ó de bronso?

—No senyor: son animals de carn y ossos, y 'l pèl corresponent. En tinch una barriscada, que 'ls hi vendré á preu de saldo: es una verdadera ganga...

—Potser sí; pero ¿qué vol que 'n fem nosaltres dels lleóns?

—¿Qué? ¡Y aixó 'm pregunta! ¿Que no sab vosté que 'l lleó es lo rey dels animals, la bestia més considerada y més artistica que s' ha conegut, desde la evacuació de l' arca de Noé hasta 'ls nostres días?

—¡Qué vol que li digui!...

—Vosté podrá dirme lo que li sembli; pero jo li asseguro que d' un home que tingui un burro ó dos ó tres, ningú 'n fa cas; mentres que al que té un lleó, un solzament, tothom se 'l mira ab respecte, y quan passa pèl carrer los curiosos se l' ensenyan els uns als altres y en veu baixa murmuran:—¡Aquest té un lleó!—

En resumidas quèntas; que l' arcalde va deixarse convence per la eloqüencia del *tenedor* dels lleóns, y 'ls reys del desert van descendir á la humil categoria d' estadants del nostre Parch.

Desseguida—alló que passa sempre—desseguida 's va murmurar:

—¡Just! ¡Lleóns es lo que necessitavam!—deya un.

—¡Valdría més que 'l municipi en compte de comprar lleóns, pagués las banderas que deu!—exclamava un altre.

—¡Encare no n' hi ha prou de bestias aquí?—anyadia un altre.

Y per aquest istil, tothom hi deya la séva.

Que 'ls lleóns, després de lo que havia passat ab lo d' Espanya, era un animal desacreditat.

Que en lloch de comprar bestias d' aquestas, valía més que l' Ajuntament s' hagués gastat los quartos ab elefants, que al menos tenen una mica més de nas....

Que 'ls lleóns son animals de luxu y tan aptes per clavar una mala xarpada com incapassos de fer un favor á ningú.

Que 'ls lleóns aquí...

Que 'ls lleóns allá...

Que 'ls lleóns naps...

Que 'ls lleóns xerivias...

En fi, que si l' Ajuntament s' arriba á escoltar lo clamor popular, l' endemá mateix de la compra obra la gabia de las bestias, y 'ls diu sense cumpliments:

—¡Apa! Ja podém anar á pasturar per la montanya Pelada ó per Vallvidrera: campéuvos la vida com poguéu, que aquí 'l poble no us hi vol.—

Per fortuna á la casa de la ciutat van ferse càrrech de que á Barcelona sembla que 's troba gust en combatre totas las ideas bonicas, y pagant un tribut á la veritat... y unas quantas mils pessetas al venedor dels lleóns, van explicarnos lo cóm y 'l qué de la cosa.

—Lo lleó—va dirnos l' arcaldia—es l' animal que vesteix més y 'l que més honor fa al seu propietari. Aquí sempre hem sigut aficionats á aquesta classe de bestias. Tenim lo carrer del Lleó, la font del Lleó, la sastreria del Lleó, los lleóns del monument de Colon... ¿Per qué, doncs, no hem de tenir uns quants lleóns vius, de tanyo natural, que no s' hajin de repintar may ni corrém lo perill de que algú ens los escarboti ó 'ls arrenqui la quá?

—¡Portarán massa gasto!—vam replicar nosaltres.

—No senyors: es un error. Aquests lleóns están educats en la escola de la economia, y passen perfectament ab un parell d' ases cada senmana.

—La séva instalació será costosa!...

—Tampoch. La gabia del ós—á qui s' ha consultat previament y que hi está del tot conforme—servirá molt bé per ells y per las familias que puguin venir més endavant.—

¿Qué farém?—va pensar Barcelona:—está vist que tant si risco com si rasco, no 'm queda més remey que criar lleóns, de la mateixa manera que crio micos y municipals de caballeria.

Aixís van quedar las cosas, quan,—no se sab cóm ha sigut,—de repent ens enterém de que á aquells pobres lleóns tan modestos, tan frugals y de costúms tan senzillas, se 'ls está aixecant un palacio digne de posarse al costat del Castell *dels tres dragóns* ó d' aquella casa tan rara del carrer Nou.

Diu que será una cosa espléndida. Habitació particular per cada matrimoni; saló per rebre las visitas del públich y gabinet reservat pera la vida doméstica; palmeras en conserva y figueras de moro naturals; aygua corrent y sense microbis, un escarpidor per la cabellera y un respallet per las dents.

LA PRIMERA CARTA



«Com que de mí no disposo
y 'l que penso no ho puch di,
jo ja li daria 'l sí,
pero, francament... no goso...»

La torreta—que aquest es lo nom que segons sembla se li dona—tindrà un pórtich alrederor, després una reixa y després un altra. Al istiu hi haurá persianas, al hivern vidrieras; de dia tindrà vigilant y de nits sereno, que no cantarà las horas ni passarà á cobrar á fi de mes...

¡Tot per sis tristos lleóns, que de bonas á pri-

meras van ser presentats com sis ignocents cabretas!

¿Veritat que aquest luxu de comoditats dona una mica que pensar y, sobre tot, fa recordar la modesta introducció dels sis lleóns en la vida pública?

¡Un palacio per ells! ¡un pórtich per ells! ¡Un

BELLESAS CAMPESTRES



Pajeseta fresca y tendre
que porta la fruyta à vendre.

jardí pèl seu us particular! ¡columnas de pedra!
¡adornos de ferro!...

Es tant lo que tot aixó ha tentat à molta gent,
que diu que à horas d' ara s' han ja presentat à
la Casa Gran una pila de personas que 's prestan
à desempenyar lo càrrech de lleó, encare que si-
gui ab l' obligació de udolar y ensenyar las dents
tots los diumenjes y 'ls dijous à la tarde.

A. MARCH.

DEFINICIÓNS DEL AMOR

Un municipal

L' amor es como un carruage
que siempre marcha corren's
y sin que nadie 'l penyore
atropella molta chent.

Un carboner.

Es l' amor com un bolado,
no de sucre, de carbó,
que un cop encés, no s' apaga
fins que cendra ha quedat tot.

Un adroguer.

L' amor es una camama
que à mi molt servey me fa,
perque fentlo à las raspetas
totas venen à comprá.

Un cansalader.

L' amor es com lo llofilló
que menjat à mida es bo,
pro si un se 'n atipa massa
li causa una indigestió.

Un sabater.

L' amor es com la sabata
que si 't ve molt justa al peu,
't fa veure las estrellas
tan si plou com si fa neu.

Un pescador.

L' amor ve de una paraula
que se 'n poden ferne dos,
es l' una l' am per pescarhi
una bossa plena d' or.

JEP DE L' HOSTIA.

FUM

No; no 'ls creguin à aquests que aseguran que
la inventiva humana s' agota. La ciencia no ha
pronunciat encare l' última paraula.

Es cert que devegadas calla y passa un quant
temps ensopida ó inventant alguna tontería que
malehida la utilitat que reporta; pero vé que al
últim torna à enrahonar y à estupefaccionarnos
ab las sévas maravellas.

Ara ho ha fet. Un sabi escocés, que per no anar
ab indirectas es un tal Mac-Lewan, ha descubert
la manera d' alimentar à las personas únicament
ab fum.

¡Ab fum!... ¿Tardará gayre en inventarse un
sistema per alimentarnos ab música?

La teoría del químic escocés es tan clara y sen-
zilla com dos y dos fan quatre.

«Los alimentos se reduheixen à vapor, qual va-
por, que conté totas las sustancias nutritivas ne-
cessarias, es aspirat per las personas, que d' aques-
ta manera s' alimentan tan bé com si engulissen
biftechs y truytas à la francesa.»

Aquesta es la teoría. Mac-Lewan la dóna com
un evangeli culinari y asegura que no hi ha sis-
tema nutritiu més cómodo ni més net. Quan me-
nos, no s' han de rentar plats.

Ignoro lo que diria en Brillat-Savarin si visqués
y s' enterés de la noticia. Potser opinaria que
aquest método gastronómich treu à la taula tots
los seus atractius y converteix los menjadors en
vulgars saletas de fumar....

Pero si no sé lo que pensaria 'l gran escriptor
culinari, estich molt ben enterat de lo que 'ls sabis
francesos diuen avuy del invent de Mac-Lewan.

Lo primer que han fet al sapiguer la nova ha
sigut plantarse à riure.

—¿Menjar fum?—han dit:—Y 'l beure ¿cóm s'
arreglará? ¿Fentnos fregas de vi bo al clatell, ó
passantnos una ampolla de Burdeos per sota 'l
nas?...

Per ells, la ocurrencia del químic escocés no
es res mes que una xavacanada.

Segons un, aspirant fum alimentici 'ns passaria
lo mateix que à las criaturas que 's maman lo dit;
que no maman res, perden lo temps y la pacien-
cia y 's corsecan.

Un altre pregunta descaradament à n' en Mac-
Lewan si l' idea de *menjar* fum li ha inspirada
algun magatzemista de pipas que no pot donar
surtida al género.

Un altre 's mostra mes condescendent y diu que
'l procediment *fumístich* pot ser utilisat, si no per
alimentar, per fer venir gana. Es à dir, una espe-
cie d' olivetas flúidas.

Per últim un altre declara categóricament que
en Mac-Lewan no sab lo que 's pesca ó que al
propalar las excelencias del fum, l' escocés se *fum*
de la gent.

¡Vajin à sapiguer qui té rahó ara!

Tots los que parlan son sabis. Lo del fum es una *lumbreira* d' Escocia; los que no volen *fumar* son eminencias francesas. L' un diu que ha probat lo sistema y troba que va bé; los altres responen que ni volen probarlo perque ja saben que per forsa ha d' anar malament.

Y entre uns y altres, los pobres profans ens quedém ab un pam de boca oberta, esperant que 'l litigi's falli definitivament en un sentit ó altre y'ns diguin si hem de fumar ó no fumar ó qué.

¡No estaria mal que á fins del sigle XIX resultés que 'l crit tradicional de: ¡Viva l' arros! ha de ser substituït per l' antiga cansó de:

—¡Fum, fum,
xamaneya amunt!...

MATÍAS BONAFÉ.

✱
AQUESTA NIT...

Quan ja la mort tos ulls enterbolia
y freda sens color jeyas postrada,
quan l' anemia més gran te consumia,
era jo, era jo 'l qui t' ofería
la viva sanch que 't fou transfusionada.

Si avuy vés á l' iglesia á enmaridarte
sabent que l' existencia m' enmatzinas,
del vel nupcial al temps de despullarte
pensa en lo qui á la vida vá tornarte.
La teva sanch es méva..... y m' asesinas!

FOLLET.

◊
LLIBRES

TORQUEMADA EN EL PURGATORIO—per B. PEREZ GALDÓS.—Lo gran mestre de la novela espanyola contemporánea continúa meravellant als séus lectors ab sos portentosos estudis psicológichs. Es precis llegir aquesta novela, segona de la serie de *Torquemada* pera admirar una vegada més al ilustre escriptor que sab deleitar continuament al públich ab la pintura de la vida social moderna; y mes que pintant, creant, ja que Perez Galdós no 's limita á fer corre 'l pinzell sobre la tela exercint un art superficial per primorós que aparegui; ell, sense descuydar en las sevas obras las condicions externas, de dibuix, color y relléu, fabrica personas vivas y arriba sempre fins á lo més fondo de la séva ànima.

Aquestas grans qualitats li asseguran un nom immortal al costat de Balzac y de tots los grans novelistas de l' época contemporánea.

Torquemada en el Purgatorio conté una acció interessantíssima desarrollada per lo contrast de algúns tipos tan extremadament ben concebuts, que ja may més lo lector po-

DERROTXES MUNICIPALS



—¡Cinch mil llunas per l' iglesia!
—¡Y que viva 'l rebombori!

¡Gloria al insigne rector!
—¡Y gloria al senyor Batllori!

drà olvidarlos. Torquemada, l' home pacient, aliga en lo negoci, vulgar y desitjós de afinarse; la séva muller tant dona y tant mare; la séva cunyada, tan dominant; lo séu cunyat cego, tan concentrat y tan aburrit dels errors de la vida, que considerantse vensut se suïcida, son figuras de primera forsa.

Tot l' aixám de personatjes que 's belluga al entorn de aquella familia, pintats garbosament, contribuïxen á arrodonir aquella serie de quadros portentosos, entre 'ls quals descollan diverses escenas de la vida social, de una veritat pasmosa y escrites ab un desenfado magistral.

No tenim espay, ni competencia pera fer l' anàlisis de una obra tant notable, y per lo tant devém concretarnos á dir al lector:

—Búscala y llegeixla, y 'ns ho agrahirás.

Altras produccions rebudas * * La fiera malvada, monólech de D. Lluís Millá, escrit ab molt bona sombra, y que no obstant no sigué aplaudit al estrenarse en lo Teatro Granvia lo dia 21 del últim setembre, per deficiencias en l' actor encarregat de representarlo.

* * Compendi de la Doctrina catalanista per Enrich Prat de la Riba y Pere Montañola.—Premiat en lo Concurs regionalista del Centre catalá de Sabadell. S' ha fet de aquest opúscul una gran tirada.

RATA SABIA.

UN SOMNI

¡¡¡Horror!!!

Era de nit. Un sepulcral silenci
reynava en totes parts,
sols se sentia 'l remoreig dels arbres
pel vent al ser gronxats.
Allá en lo lluny del lluny se divisava
com un núvol negrós,
l' áliga fera remouent sas alas
y seguida d' uns corbs.
Volant ab rapidés vertiginosa
al vent desafiant,
arribaren per fi al lloch que busca-
los frèstechs animals. [van
Al arribarhi 's paran; sa mirada
prenyada de maldats,
passejan per l' espay, y al cerciorar-
qu' eran amos del camp, [se
s' atansan vers un bulto gros y ne-
com lo cor d' un tirá, [gre
que resulta, després d' examinarlo,
un ataut trencat.

Tots á uns s' aferran al cadavre
que dins la caixa hi ha,
y clavant l' un lo bech, l' altre las urpias
lo deixan destrossat.

De cop, interrompeix lo gran silenci
que reyna en totes parts,
lo crit de un home que jítant blasfemias,
y ab lo bras ben armat,
vers al volátil famolench fa via
ab brau y segur pas.

Al arribar aquí, d' aquesta escena
no sé que va passar.

LA VIDA A PARIS (Per S. AZPIAZU)



Una parada d' ómnibus.

Me desperto y, ¡¡¡horror!!! ... veig á la dona
gratantse 'l cap del nas.

M. GIRALT (ROSELLA)



PRINCIPAL

La Nati es un drama francés de MM. Nus y Bellot, trans-
plantat á l' escena espanyola per en Lustonó. L' acció

qu en l' obra original passa á Fransa, en l' arreglo trans-
corra á Espanya. No es una obra de gran volada ni molt
menos. Lo tema consistent en una dona que amaga 'l seu
passat borrascós, y quan se creu felis gosant las ditxas pu-
ras de la familia, se li descubreix tot, quedant en una si-
tuació dolorosa y difícil, ha sigut tractat per altres autors.
Pel meu gust La Nati no podrá compararse may ab Lo fill
de Coralía, arreglat á l' escena espanyola ab lo títol de El
coronel Esteban.

Aixís y tot, l' obra va agradar, alcansant una execució
esmerada per part de la Sra. Tubau y las Srtas. Suarez y
Badillo. Lo Sr. Manso estigué felis en lo desempeñyo de
son paper.

Després de algunas representacions de Las Vengadoras,
obra que á mida que ha anat envellint ha anat entrant en
lo gust del públich á pesar dels seus atreviments de dicció

y de las sevas brusquetats, dimecres se
posá en escena la comedia en vers de don
Ceferi Palencia, titulada La Nieves, de la
qual parlarém la senmana próxima.

ROMEA

Com arreglo de una obra estrangera
se posá en escena la comedia titulada Lo
nen de casa, qual assumpto, en l' acte
primer recorda vagament á La familia
Bariolotti. Abunda la producció en situa-
cions cómicas, algunas d'ellas ben troba-
das y altras tiradas pels cabells. Hi ha
en ella escenas naturals y escenas es-
cessivament bufas, rasgos ben observats y
no pochos convencionalismes.

Com á comedia de costúms li sobran
certs incidents de un carácter massa sai-
netesch, y com á capritxo de un autor que
's proposa únicament fer riure, hi están
de massa algunas escenas qu' entran de
plé dintre de la comedia. Es un' obra des-
equilibrada. Si 'ls actes segón y ters esti-
guessen á l' altura del primer, no dupto
que produhíria mes bon efecte y se sostin-
dria molt millor.

Lo públich veje l' obra unas vegadas ab
extranyesa y altras abandonantse franca-
ment á la corrent de las riallas: demaná
al autor al final dels actes y aquest, ama-
gat baix lo pseudónim de H. Delmás, no
's presentá, segóns digueren, per no tro-
barse en lo teatro.

En l' execució hi prengueren part las
Sras. Palá, Clemente, Parrenyo y Gua-
rra, y 'ls Srs. Capdevila, Goula y Fuentes,
trayent tots ells bon partit de sos respec-
tius papers.

Produccions en porta: La cansó de 'n
Tururut (tres actes) de l' Aulés y La casa-
mentera (1 acte) de 'n Roura.

TIVOLI

Durant l' interregne de una companyia
de sarsuela á l' altra que comensará la
temporada d' hivern demá dissapte, s' han
donat ab éxit tres representacions de l'
ópera Garin de 'n Bretón, dirigida ab
acert pel jove mestre Goula, é interpreta-
da ab carinyo per un grupo de artistas,
que 's feren aplaudir ab justicia.

La campanya de hivern s' inaugura,
com havém dit, demá dissapte, baix la di-
recció del mestre Taberner, y posantse
en escena l' espectacle El siglo que viene.

NOVEDATS

L' Arlesiana era esperada ab certa an-
sietat. Sabia tothom l' éxit que havia al-
cansat á París, y eran molts los filarmón-
ichs que coneixian, per haverlos sentit
tocar en los concerts, alguns dels més no-
tables fragments de música de 'n Bizet,
qu' exornan la producció del célebre nove-

lista Alfons Daudet. Lo maridatge de aquests dos autors
forsosament havia de produhir una obra de cap-de-brot.

Y en efecte, L' Arlesiana es hermosíssima. Sencilla en la
séva acció, desprovehida per complet de recursos teatrals,
logra interessar y conmour. No hi ha en ella altra cosa
que 'l procés de un neguit amorós arrapat en lo cor de un
jove, privat de casarse ab la dona qu' estima, per no ser
aquesta dona digna d' ell. Aquells torments, á cada punt
renovats, acaban ab un suïcidi.

Pero alreedor de un' acció de una simplicitat verda-
rament genial, se presenta l' hermosa pintura de una hon-
rada familia de Provensa y de algunas de las costums del
país del sol. Pocas cosas hem vist en lo teatro que produ-
heixin un efecte tan intens, com la festa de San Eloy. L'
invasió del escenari per una multitud bulliciosa que 's posa
á ballar la farandola, interrompent una de las situacions
culminants del drama, es de una forsa sugestiva superior,

Lo músich se mostra sempre digne del poeta. No hi ha un sol fragment desapropiat: tots realzan y matisan los diversos pasatjes del llibre, quan no ab las melopeas que serveixen de fondo als monólechs y diálechs dels personatjes, ab deliciosos fragments instrumentals de un mérit extraordinari. Lo públich seduhit y entussiasmat, fa repetirne alguns.

Ha traduhit l' obra ab molta fidelitat, tal vegada ab massa fidelitat, dadas las exigencias del teatro, l' antich periodista D. A. Brugada: l' empresa l' ha posada á tot gasto, estrenant decoracions pintadas exprofés pel senyor Moragas, y confiantne una, la que representa 'ls plans de la Camarga, al Sr. Marti y Alsina, y valentse pels trajos del expert artista Sr. Labarta, qu' es una especialitat en la indumentaria. La orquesta ha sigut considerablement augmentada, tocant baix la batuta del mestre Sadurní.

Resta sols parlar de l' execució. La companyia del senyor Borrás treballa empleant en l' execució de *L' Arlesiana* tot lo caudal de la séva bona voluntat. Pero deixant apart al Sr. Borrás, qu' es sens dupta qui millor comprén la índole del seu paper, y una mica á la Srta. Fontova y al Sr. Daroki, alguns dels demés actors tal vegada 's recordan massa de que han representat melodramas. En l' obra de 'n Daudet no hi val cantar; es menester sentir, y 'l verdader sentiment no s' exhala en modulacions de veu, ni cantarelles, ni mímica extremada; sols sentint de veras se logra comoure y arrastrar al públich.

De totas maneras, *L' Arlesiana* ha sigut molt ben rebuda y promet figurar molt temps en los cartells.

CATALUNYA

S' ha reproduhit la sarsuela d' Echegaray *La revista*, ab igual éxit que quan sigué estrenada.

Per aquesta nit está anunciat l' estreno de l' obra titulada: *Nadar en seco*.

Y mentrestant van prosseguint los ensaigs de *Zaragüeta*, qu' es, segóns noticias, un dels grans éxits de la última temporada de Madrid.

GRAN-VIA

Esperant á ne'n Fregoli, la companyia de sarsuela, doná algunas representacions de despedida.

Lo célebre genérich italiá, delicia del públich, devía comensar las sévas representacions ahir dijous.

CIRCO EQUESTRE

Alló del barber afeytant al domador ja ha tingut efecte, sense novedat.

Los lleons van mostrarse dócils, contemplant pacíficament l' afeytada, com si ja estiguessin familiarisats ab aquella operació barberil,

Lo barber se diu *Salomon*.... lo domador *Sion*....

Salomon.... *Sion*....

Espérense una mica: vaig á consultar la *Biblia*.

N. N. N.

A LA MEVA XICOTA

Sé que dius á tas amigas que 'l casarme.... molt 'm costa; que ab tant esperar comenso... á semblar un poca solta.

Mes has de saber y entendre que 'l casori no vol bromas, puig no convé que un hi caigui á dintre de quatre potas.

Ja ho sé que 'm portas afecte, que 'm vols ab l' ánima tota, que m' has promés mil vegadas compláurem ab cosas dolsas.

Pero.... m' ho has dit ¡ay! tan freda y així ho diuen tantas donas, que no puch menos de dirte que 'l prometre no fa pobre.

M' agradas molt, ho confesso, ets per mi la més preciosa, la que desitjo, no ho nego, la que sols mon cor adora.

Més ¡ay! penso nit y dia,

y es lo que á mi més m' amola, que al casarme ab tú ¡oh desdita! no m' escapo de la sogra.

Y pensa un xich Esperansa, que avuy día ab tantas noyas que hi ha 'l mon, com tú molt macas, se 'n casan á fé ben pocas.

Puig casi á creure m' inclino que aixó del casarse, es cosa.... que si un molt bé ho considera.... va perdentse molt de moda!

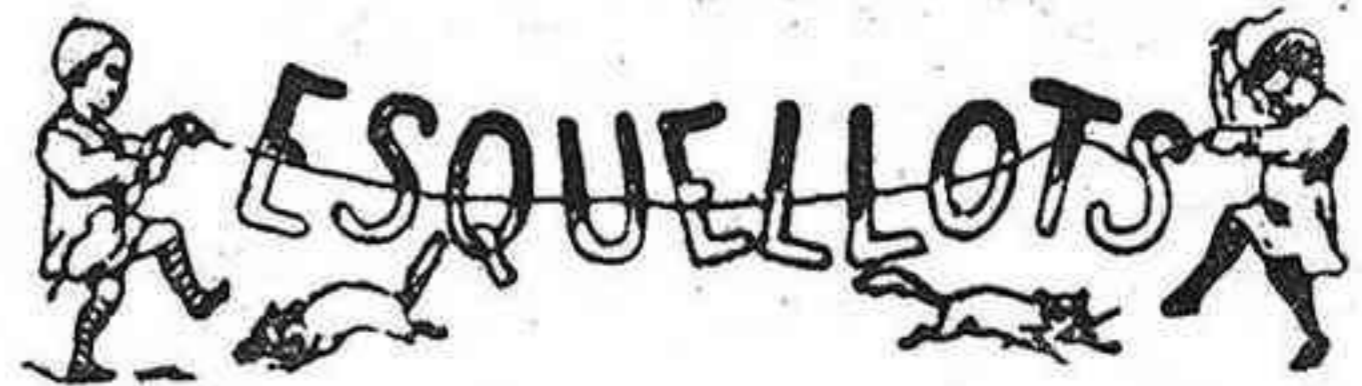
Mes no estiguis impacienta que ja sé lo que fé 'm toca, si avans una tonteria no 'm gira alló de la closca.

Déixam fer, no portis pressa, y no estranyis la demora, que si tant nostra unió allargo es porque tinch mal la bossa!!

Y si molt franch haig de serte vaig á dirte en poca estona lo que penso que pots fer.... per no estar tant neguitosa.

Y es no olvidar que t' estimo, que penso en ferte ditxosa, y que esperis fins Nadal á veure si trech la grossa.

J. ALAMALIV.



Síntesis de la campanya sobre 'ls kioskos entaulada pel *Diluvi*:

«No toquin los kioskos de la Rambla, porque als *boulevards* de París també n' hi ha, y 'ls *boulevards* y la Rambla son dos vías pel mateix istil.

«En cambi, cuidado á posarne cap ni á la Rambla de Catalunya, ni al Passeig de Gracia, ni á la Granvia, ni al Passeig de Colón, porque allí no sols destorbarian, sino que ademés enlletjirian aquells sitis».

Es á dir: á la Rambla 'ls kioskos ni destorban ni enlletjeixen.... Pero en los demés pants citats, ab tot y ser vías més espayosas y menos concorregudas que la Rambla, farían fástich y farían nosa.

¿Ahónt es aquí la lógica?

¿Ahónt es? Prompte la veurán. Y no una lógica qualsevol, sino una lógica especialissima, una lógica esencialment *diluviesca*.

A l' any 72 l' Ajuntament va concedir á l' Associació *Amichs dels Pobres* autorisació per aixecar dos kioskos, l' un davant del Liceo y l' altre davant de Betlém, á fi de facilitar l' expendició de bitllets de la rifa que celebrava. Era administrador de aquesta rifa D. Joan Codina y Capdevila, y la Junta qu' en aquella época regia l' Associació, permeté á aquest senyor valerse de l' autorisació que li havia sigut concedida á ella, per construir y utilizar los dos kioskos, al servey sempre de aquella rifa benéfica.

La rifa sigué suprimida; pero 'l senyor Codina y Capdevila continuá utilisant los dos kioskos, sense abonar á ningú lloguer, ni cánon de cap classe. Apesar de tenir la concessió carácter benéfich, lo Sr. Codina y Capdevila 's feya la caritat á sí mateix.

Un dia, per fi, l' Ajuntament reclamá als Amichs

dels pobres, en qual nom constava l'autorització, 'ls cànons atrassats, en rahó dels kioskos, que 'l Sr. Codina y Capdevila s' havia fet enterament seus y després de mil gestions inútils perque qui havia utilitzat los kioskos a bonés quan menos las pensions vensudas, per últim al any 92, la Junta dels *Amichs dels Pobres* no tingué altre remey que renunciar definitivament á una concessió que no li havia produhit més que disgustos.

* * *

Ara bé—y aquí 's presenta lo més curiós del cas—¿saben qui era aquest aprofitat Sr. D. Joan Codina y Capdevila?

Vaig á dils'ho: lo Sr. Codina era un cunyat del Sr. Laribal. Y 'l Sr. Laribal, director del *Diluvi*, fou qui l'assessorá sempre en totas las reclamacions entauladas per la Junta de l'Associació benéfica. Per cert que á forsa de dilacions y pretextos, passaren mesos y anys sense poder se arribar may á un acort definitiu respecte de aquest assumpto. Sigué aquell un treball diplomátich molt fi, digne del Garnith, com tots los treballs diplomátichs del Sr. Laribal.

Per últim morí 'l Sr. Codina y Capdevila, sense fills, y segóns se m' ha dit, lo Sr. Laribal, en sa calitat de marit de una germana del difunt, sigué cridat á participar de la successió... en la qual hi anavan compresos los dos kioskos.

¿Conserva encare avuy alguna participació en ells? Aixís ho fa creure l' afany ab que demana que no 's toqui cap kiosko de la Rambla, y que no se 'n instali cap de nou en los demás passeigs de la ciutat. Tal vegada l' hereu del Sr. Gasull necessita per viure aquest parell de carmetlos, vinculats en la séva parentela desde l' any 72.

¿Comprenen ara la lògica del *Diluvi*? Aquesta lògica ensenya sempre la qua: y aquesta qua sempre es la mateixa: 'l negoci particular.

* * *

Perdonin: m' havia olvidat de dedicar los párrafos que precedeixen á *El Noticiero Universal*.

MANIOBRAS... CIVILS



Ell va prenent posicions,
ella fa com qui 's defensa,
ell avansa ab precaucions
y ella per fi 's deixa vence.

Si no recordo mal, dias enrera, 'l *Diluvi* li buscava las pessigollas, á propòsit de no sé quins kioskos del Sr. Peris Mencheta.

Si 'l *Noticiero* desitja posarli 'ls peus á rotllo, pot utilitzar aquests datos.

Vaja, al últim els pares dels estudiants de segona ensenyansa s' han sortit ab la séva. Per tots los alumnos que vulguin fer lo batxillerat en cinch anys, no resan las novas reformas del ministre de Foment.

No 'm sab gens de greu aquesta resolució, per lo que respecta als interessos dels estudiants.

Pero 'm sembla que 'l Sr. Groizard, que pel mer fet de dictarla, ha reconegut que al expedir lo decret va pecar de lleuger, lo menos que hauria de fer ara, sería presentar la dimissió de la cartera.

Los ministres lleugers, al trapecio á fer *planxas*.

Y no obstant, ja ho están veyent: no hi ha medi de arrencarlos de la barra fixa.

Llegeixo:

«Se ha concedido el título de villa á la población de Roda.»

Total: era roda de carro y l' han feta roda de tartana.

Quan li donguin lo títol de ciutat, la farán roda de carruatje.

Desde Palma telegrafian al *Noticiero* donantli compte del gran triunfo tauromáquich alcansat en aquella plassa per los *niños barceloneses*.

Y diu lo telegrama:

«Patata ha estado superior, tanto en la suerte suprema, como en la de banderillas, siendo sacado en hombros de la plaza.»

**

¡Quin porvenir més succulent no se 'ns prepara cas de que vagin continuant los triunfos de 'n *Patata!*

Figúrinse que al millor día, al foch del entusiasme 's rusteixen los toros, ó 'ls novillos, lidiats pel nostre país. Donchs, per aquest mer fet, aquell día 'l públich tindrà *rostbeef ab patatas*.

Los gats de la Catedral, encare que no 's moquin del mitj del jardí dels claustres, están *en capella*.

Segons noticias s' ha decretat l' extermini de la gran colecció de *manins*, que desde temps immemorial, se campavan la vida per aquell siti. ¡Pobres animalóns! No 'ls ha servit per res l' haverse acullit á sagrat. Ni que algun dels que tenen mes picardia, mioli dihent:—Perdó per un pobre *gat dels frares*, —té de valerli aquesta treta.

No hi ha remey per ells: s' ha de cumplir l' inexorable sentencia.

**

¡Quántas y quántas devotas y beatas amigas carinyosas de la rassa felina, plorarán amargament aquesta inmensa desventura!

Y al cap-de-vall ¿de qué se 'ls acusa?

Senzillament de que s' enfilavan pels altars, gastant ab los sants que 'ls ocupan una mica massa de familiaritat.

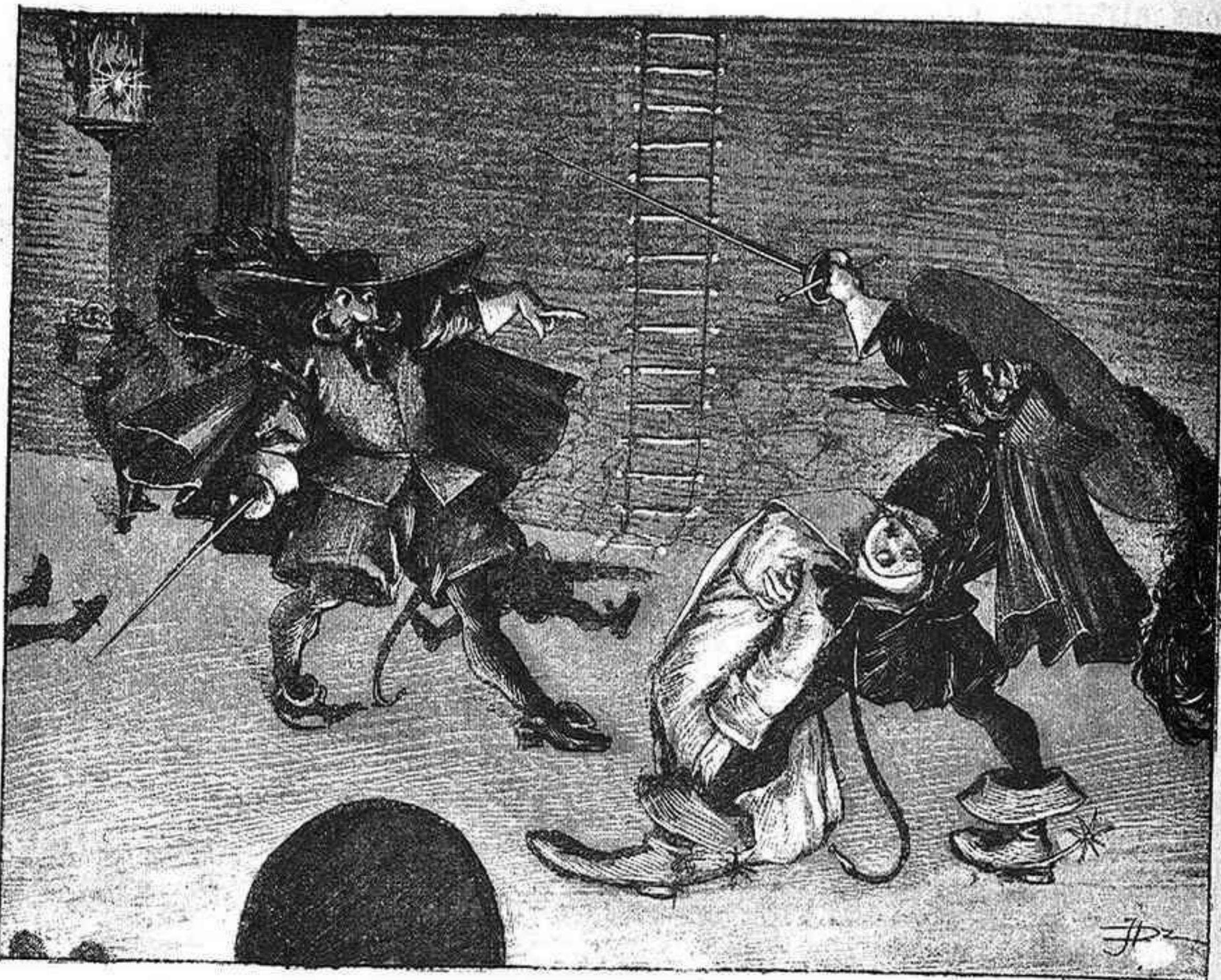
Si aquesta es la culpa, bé podrém dir que 'ls gats de la Catedral sucumbeixen víctimas de la seva excessiva devoció.

Precisa consignarho aixís per exemple y ensenyansa de las ratas d' iglesia, y sobre tot, de las ratas de dugas camas.

A Inglaterra, moltes senyoras han constituhit una lliga contra la cotilla.

Si 'ls homes de guerra ja fa sigles han prescin-

LO TEATRO



AHIR

Fugas; raptos, desafíos y tota classe de *lios*.

dit de la corassa ¿per quin motiu han de conservar-la las *guerreras del amor?*

En aquest punt crech que no hi haurá un sol home que no 's posi *gustós al costat* de las senyoras descotilladas de la *Lliga*.

Ja ha surtit lo prospecte de la rifa de Nadal. Número de bitllets de que constará 'l sorteig: 54,000, que á 500 pessetas cada un, valen 27 milions de pessetas.

Diner que repartirá 'l govern en premis y reintegros: 18.900,000 pessetas.

Diferencia entre lo que 's cobrará y lo que 's repartirá: 8.100,000 pessetas.

Los premis grossos son los següents: un de 3 milions de pessetas; un altre de 2 milions; un altre de un milió; un altre de 750,000; un altre de 500 mil y un altre de 250,000. Total sis premis que suman 7.400,000 pessetas.

Ascendint com queda dit la ganancia que 'l govern realisa ab lo sorteig á 8.100,000 pessetas, resulta qu' ell treu los sis premis quedantli encare un pico de 700,000 pessetonas.

**

Si aixó no es pitjor que á la carretera, que resuscitin los famosos Joseph María y Jaume el Barbut y que ho digan.

Y aqueix banquer que organisa una timba per quedarse ab lo 30 per 100 net y pelat de totas las sumas que s' atravessan, en nom de las lleys que prohibeixen los jochs d' etzar, perseguirá als jugadors que s' atreveixin á atravessar unas quantas pessas de deu céntims al *monte* y al *set y mitj*.

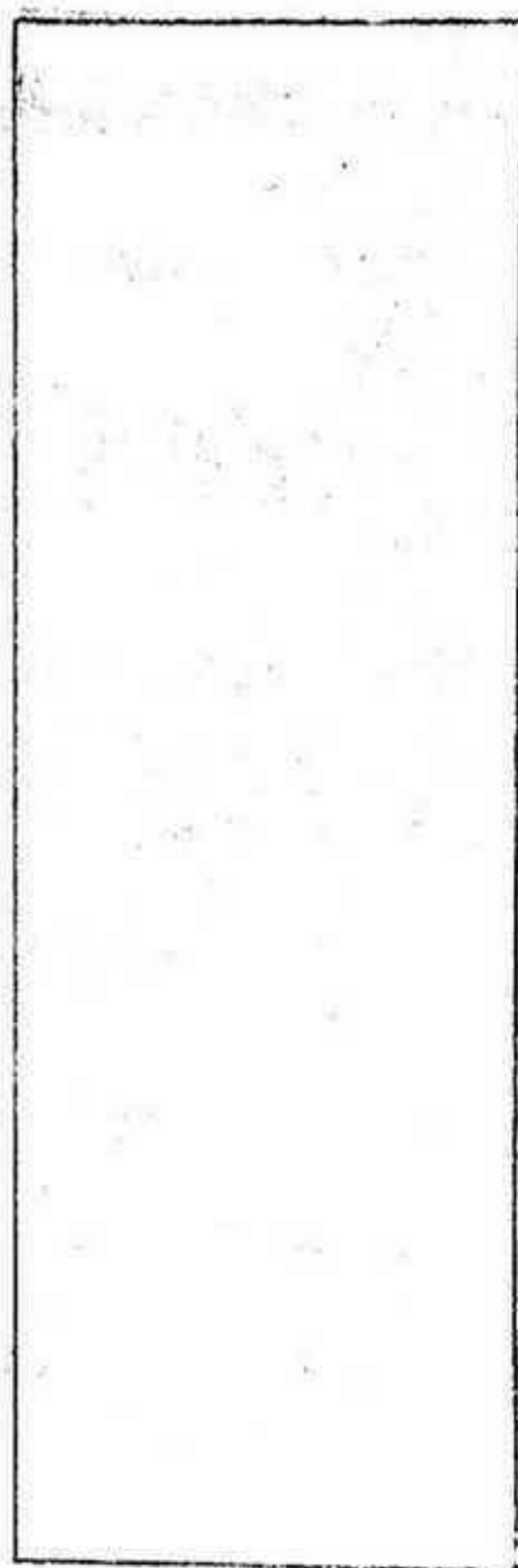
Si la moralitat, la lógica y la conciencia tinguessin lo dó de la paraula, ellas sí que podrian ben dir que se las están rifant.

LO TEATRO



AVUY

*Jaleo, llum, tercerillas
y gasto de pantorrillas.*



DEMA

*Per ferho ab esplendides,
quedarà reduhit á res.*

—Ah, llaminer!...
Deu agradarte molt
lo meló...

—Ca, gens ni
mica, l' he comprat
per la sogra.

—¡Aquesta si qu'
es bona!... Un gen-
dre que 's dedica á
obsequiar á la seva
sogra ab requisí-
dets...

—Fuig tonto...
Com qu' es una de-
sesperada pel meló,
li porto á veure si
se 'l menja, y re-
venta de una ve-
gada.

A un tipo que se
las pega de valent
van clavarli un dia
una tremenda bofe-
tada.

Y ell girantse al
seu ofensor, li pre-
guntá:

—Va de veras ó
de broma?

—De veras y molt
de veras.

—Sent aixis está
be: d' altra manera
li demostraría que
ab mi ningú hi bro-
meja.

Decididament en Cara Ancha 's tallará la quèta,
dintre de l' any actual.

—Crech que farà molt santament—deya un ex-
taurómaco perque avuy dia la gent de qua está de
pega, tant els toreros, com els xinos.

Al tornar aquest istiu un company nostre de un
viatge al Nort, anava ab ell en un cotxe de segona
classe un extranger, segut sobre 'l sach de nit,
sense dir una paraula á ningú, y fullejant un lli-
bre que pels characters tipogràfichs se coneixia qu'
era rus.

En una llarga parada en que l' extranger bai-
xá, per anar á la cantina á beure mes que una
copa un vas d' ayguardent, s' entaulá discussió
sobre la verdadera nacionalitat del extranger.

—Si será anglès... Si será francès...—deyan los
passatjers.

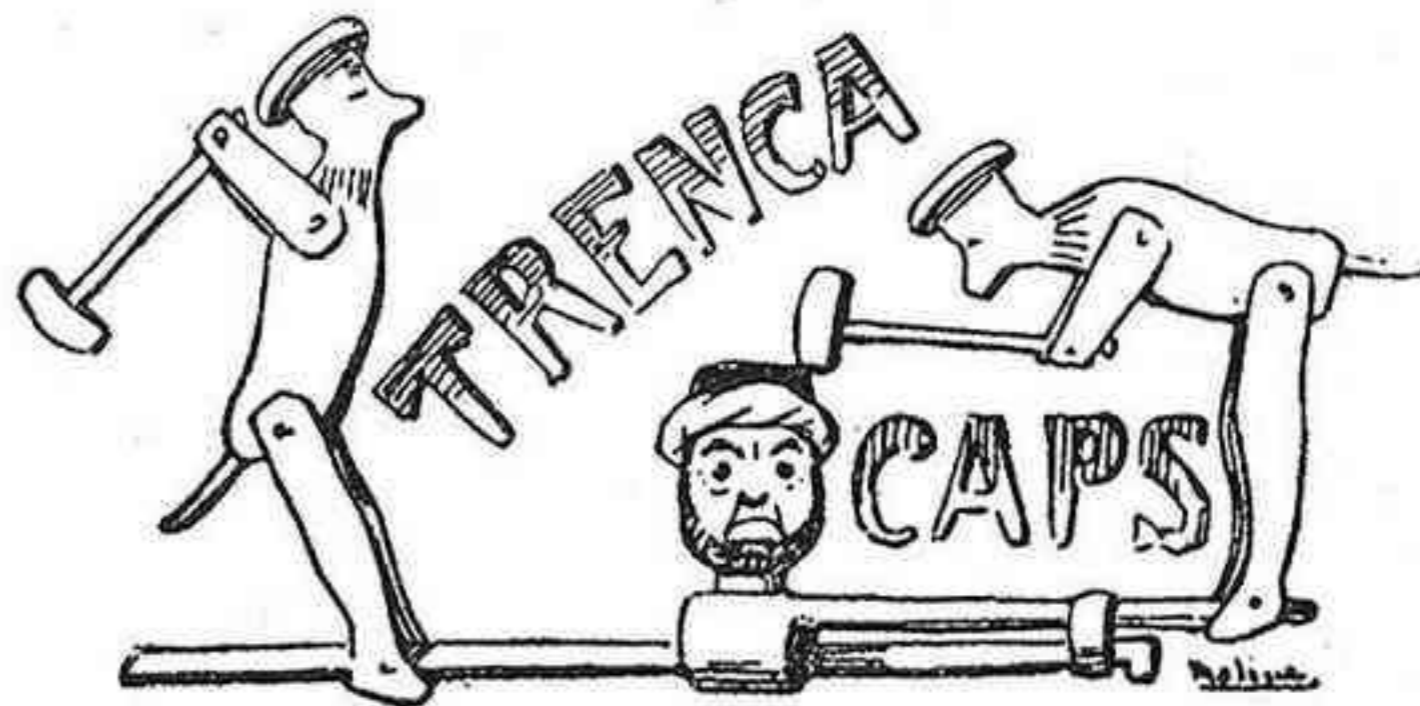
—No señores, vá dir lo nostre company, á juzgar
por el libro que ha estado hojeando debe ser ruso.

Y una nena de uns vuyt anys, digué ab gran
vivesa:

—¡Ay, ruso!... Como el gaban de papá.



Anava en Lluisset ab un meló sota l' aixella, y
un seu amich li preguntá:



XARADA

(Diálechs de temporada)

(A mos amichs, los germans Cardil)

—¿Qué me 'n dius de tres caló?

—Que 'm dona bastants afanys,
cada dia vaig als banys.

—Si que 't surt hu.

—Deu n' hi dó!

—¿Ahont' hi vas, als Orientals?

—Cinch, cinch, quinta.

—¿Octava tersa

Deliciosa?

—Tersa inversa

Neptuno, val menos rals.

—Economía, minyó.

—Per ferne prou m' escarrasso.

—Be, ja tenim en Gamasso
que 'ns en en ensenya d' aixó.

—Tú, déixam una pesseta

—¿Una pesseta? ¿Per qué?

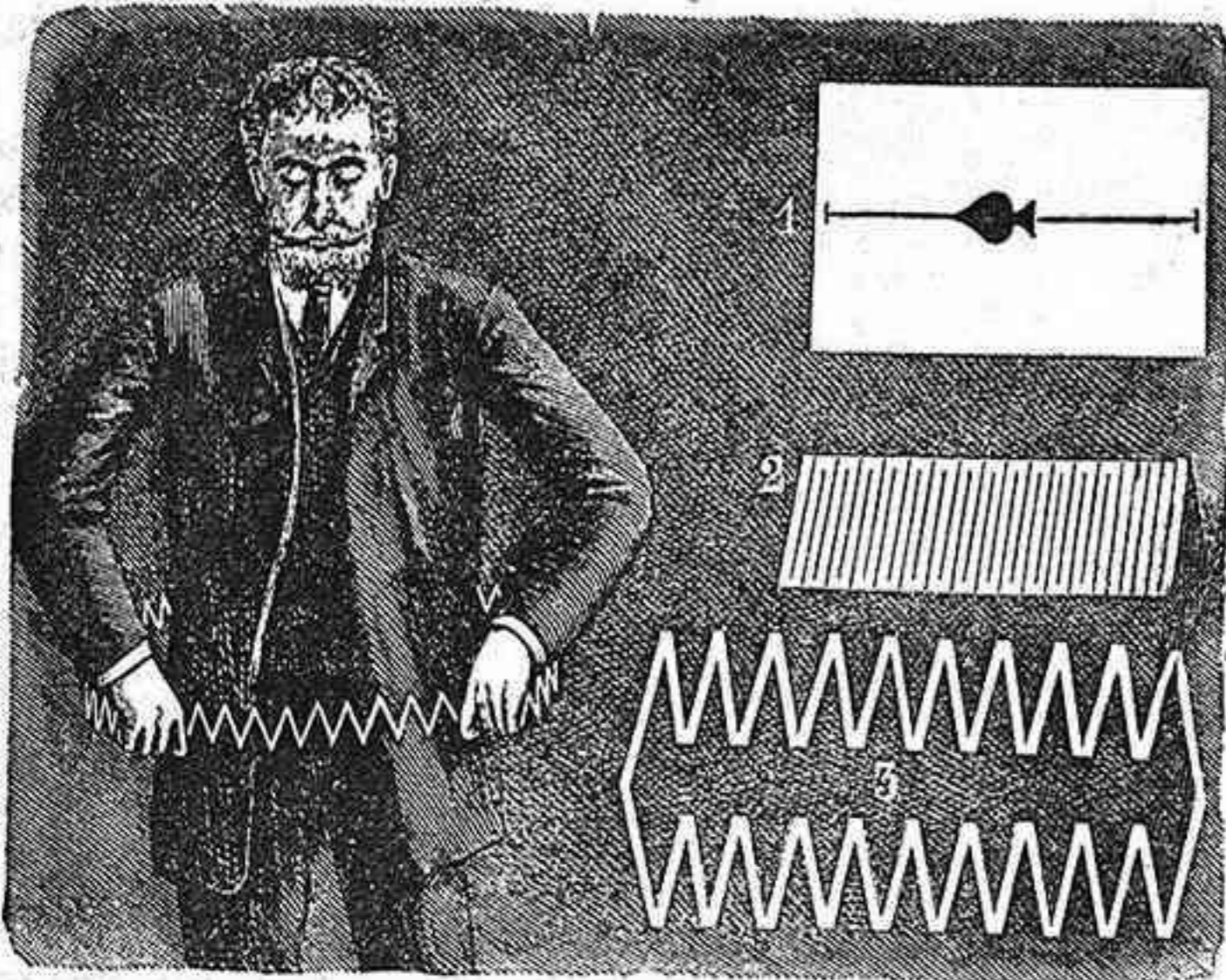
—Demá te tres tornaré,

vull regalar vuyt Pepeta

un vano, qu' es lo séu sant.

—Lo mateix 'm passa á mí,

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit* de la casa Fuentes y Capdeville.)

LO'COS PER DINTRE D' UNA CARTA

Es facilíssim. Se doblega la carta pel siti que marca la figura 1; després ab molt cuydado 's talla ab unas estisoras, com indica la figura 2, y estirada despres en la forma que la [figura 3 senyala, resulta un cinturón, pel qual hi passa perfectament una persona.

li vaig regalar ahí
y m' hi quedat sens arjant.
— ¡Tots dos y cinch tení un ral!...
¡som ben animals!

— ¡Isart!
mira, parla en singular
— ¿Si? ¡Donchs ets molt animal!

— ¿Antonieta, perquè plora?
— ¡Quarta, quarta, set, set, set!
— ¿Que s' ha tocat del bolet?
— Ploro ab rahó, si senyora.
Jo m' estimo molt la vida
— Jo sempre me l' he estimat
— Y 'l dia menos pensat
potsér que mori rostida!

— Hola, noy?
— ¿D' ahont vens Marsal?
— De veure á n' en Millá á l' Unió
— ¿Y que han fet avuy de bo?
— Gos y gat y tres Total.

SALVADOR BONAVIA.

SINONIMIA

Al desfilá un regiment
un noy va dir lo següent:
— ¿No es vritat, senyor Pasqual
que fa tot tanta total?

WEBER.

Barcelona.—A. López Robert, impresor —Asalto. 63

TRANQUILITAT ARCALDESCA



Cada dia, quan se lleva,
diu que se 'n va á contemplá

lo gran *tarugo* que 's fa
al davant de casa seva.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu - Apartat, número 2

Obra nueva

POESÍAS ESCOGIDAS
DE
DON JOSÉ ZORRILLA

PUBLICADAS POR LA REAL ACADEMIA ESPAÑOLA

Un tomo 8.º de 180 páginas **Ptas. 1.**

Ultimas obras de Sebastián Kneipp



EL CUIDADO DE LOS NIÑOS

AVISOS Y CONSEJOS PARA TRATARLOS EN EL ESTADO DE SALUD
Y EN LAS ENFERMEDADES

Un tomo 8.º encuadernado Ptas. **3'50.**

ATLAS DE BOTÁNICA

PARA EL MÉTODO DE HIDROTERAPIA CON LA DESCRIPCIÓN
Y REPRODUCCIÓN EXACTA DE LAS PRINCIPALES PLANTAS MEDICINALES
QUE SE CONOCEN

Edición económica, Ptas. **7'50** — Edición de lujo, Ptas. **14**

¿Per qué no 's casan las donas?

(SEGONA PART DE ¿PER QUÉ NO 'S CASAN LAS DONAS?)

Humorada en vers per **C. GUMÀ** ab dibuixos de **M. Moliné**

Preu: DOS rals.

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMOS PUBLICADOS

- | | | | |
|-------------------------------------|--------|---|--------|
| 1.º Doloras, 1.ª serie. | 1 tomo | 7.º Colón, poema. | 1 tomo |
| 2.º Doloras, 2.ª serie. | 1 tomo | 8.º El Drama Universal, poema t. 1.º | 1 tomo |
| 3.º Humoradas y Cantares | 1 tomo | 9.º El Drama Universal, poema t. 2.º | 1 tomo |
| 4.º Los pequeños poemas, 1.ª serie. | 1 tomo | 10. El Licenciado Torralba. | 1 tomo |
| 5.º Los pequeños poemas, 2.ª serie. | 1 tomo | 11. Poesias y Fábulas, 1.ª serie. | 1 tomo |
| 6.º Los pequeños poemas, 3.ª serie. | 1 tomo | 12. Poesias y Fábulas, 2.ª serie. | 1 tomo |

2 reales tomo **Por R. de CAMPOAMOR** 2 reales tomo

SORTIRÁ AVIAT

LA SALSA DEL AMOR

PER

C. GUMÀ Y DIBUIXOS DE **M. Moliné**



Preguém als corresponsals que fassin lo pedido á la major
brevetat, porque no tardará en sortir.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No esponém d' estravios, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

PER QUE 'S CASAN



PER AFICIÓ A LA CARN



PERQUE NO SIGA D'UN ALTRE



PEL QUE DIRAN



PER COSTUM



PER EQUIVOCACIO

De modo que, en conclusió
 y aquí 's demostra bé al viu,
 tota persona que 's casa
 es porque té algun motiu.

A. Forns